

यहाँ से काटिए

प्रश्न पत्र को खोलने के लिए यहाँ फाड़ें

यहाँ से काटिए

Sl.No. :

नामांक			Roll No.			

No. of Questions – 22

VU-89-Dharm Shastra

No. of Printed Pages – 7

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2024

VARISHTHA UPADHYAYA EXAMINATION, 2024

धर्मशास्त्रम्

समय : 3 घण्टे 15 मिनट

पूर्णांक : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- 1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः।
- 2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
- 3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।
- 4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः।
- 5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः।

i) अयाचितं किं स्यात्? [1]
 अ) ऋतम् ब) भैक्षम्
 स) अमृतम् द) मृतम्

ii) कदा न प्रधावेत्? [1]
 अ) उदके ब) वर्षति
 स) गृहे द) उद्याने

iii) वाटवग्निविप्रमादित्यमपः गाः पश्यन् किं न कुवीत? [1]
 अ) विण्मूत्रस्यविसर्जनम् ब) भोजनम्
 स) उद्यानभ्रमणम् द) यात्रा

iv) अप्सु किं न समुत्सृजेत्? [1]
 अ) पुस्तकम् ब) भोजनम्
 स) मूत्रम् द) फलम्

v) ब्रह्माभ्यासेन अजस्रमनन्तं किम् अश्नुते? [1]
 अ) सुखम् ब) दुःखम्
 स) तपः द) ध्यानम्

vi) कस्मात् आयुः लभते? [1]
 अ) भोजनात् ब) आचारात्
 स) अध्ययनात् द) शयनात्

vii) कीदृशः पुरुषः लोके निन्दितः भवति? [1]
 अ) दुराचारी ब) सदाचारी
 स) सन्तोषी द) सुखी

- viii) सर्वमात्मवशं विद्यते – [1]
 अ) कामः ब) दुःखम्
 स) धर्मः द) सुखम्
- ix) राजान्नं किम् आदत्ते? [1]
 अ) यशः ब) तेजः
 स) आयुः द) धनम्
- x) स्वयंभुवा यज्ञार्थे के सृष्टाः? [1]
 अ) वृक्षाः ब) रोगाः
 स) पशवः द) मानवाः
- xi) सत्येन किं शुद्ध्यति? [1]
 अ) मनः ब) शरीरम्
 स) इन्द्रियम् द) नेत्रम्
- xii) धर्मसूत्रेषु पुरातनं धर्मसूत्रम् अस्ति – [1]
 अ) मानवधर्मसूत्रम् ब) हारीतधर्मसूत्रम्
 स) गौतमधर्मसूत्रम् द) वसिष्ठधर्मसूत्रम्
- xiii) ऋग्वेदे मानवजातेः पिता कः कथितः? [1]
 अ) अत्रिः ब) विश्वामित्रः
 स) वसिष्ठः द) मनुः
- xiv) याज्ञवल्क्यः कस्य वेदस्य उद्घोषकः? [1]
 अ) यजुर्वेदस्य ब) सामवेदस्य
 स) ऋग्वेदस्य द) अथर्ववेदस्य
- xv) परम्परानुसारं प्रमुखपुराणानि कति? [1]
 अ) दश ब) द्वादश
 स) अष्टादश द) पञ्चदश

2) रिक्तस्थानानि पूरयत –

- i) सत्यानृतं तु तेन चैवापि जीव्यते। [1]
- ii) ज्ञानमूलां क्रियामेषां पश्यन्तो । [1]
- iii) नैकः प्रपद्येताध्वानं न चिरं वसेत्। [1]
- iv) अमावास्या गुरुं हन्ति हन्ति चतुर्दशी। [1]
- v) जपतां जुहवतां चैव न विद्यते। [1]
- vi) पूर्वाह्ण एव कुर्वीत च पूजनम्। [1]
- vii) एकः प्रजायते जन्तुरेक प्रलीयते। [1]

3) अतिलघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः –

- i) मनुस्मृति-ग्रन्थानुसारं धर्मस्योपादानानि कति? [1]
- ii) गौतमः सामवेदस्य कस्याः शाखायाः आचार्यः आसीत्? [1]
- iii) बौधायनः कस्य वेदस्य आचार्यः आसीत्? [1]
- iv) अर्थशास्त्रस्य लेखकः कः? [1]
- v) कुल्लूकभट्टस्य पितुः नाम किम्? [1]
- vi) स्त्री कदा पितुर्वशे तिष्ठेत्? [1]
- vii) अदिभः कानि शुद्ध्यन्ति? [1]
- viii) अमुत्र सहायार्थं केवलः कः तिष्ठति? [1]
- ix) सर्वेषामेव दानानां किं विशिष्यते? [1]
- x) कः दिर्घमायुः अवाप्नुयात्? [1]

5
खण्ड – ब

लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः –

- 4) पंचमहायज्ञाः के? [2]
- 5) कदा अग्निहोत्रं कुर्यात्? [2]
- 6) कदा आदित्यं न पश्येत्? [2]
- 7) कुत्र न भुञ्जीत? [2]
- 8) कः आशु विनाशं व्रजति? [2]
- 9) सामवेदः कदा अशुचिः स्मृतः? [2]
- 10) कदा चतुष्पथं न सेवेत? [2]
- 11) मनुस्मृतेः धर्मलक्षणं लिखत? [2]
- 12) द्वयोः धर्मसूत्रकारयोः नामानि लिखत? [2]
- 13) वैखानसधर्मप्रश्नाः कति? [2]
- 14) याज्ञवल्क्यस्मृतिग्रन्थानुसारं विवाहानां नामानि लिखत। [2]
- 15) पराशरस्मृतौ कति अध्यायाः? कति श्लोकाः? [2]

दीर्घउत्तरीय प्रश्नाः

16) पञ्चसूनाः के? ते वर्णनीयाः।

[3]

अथवा

केषु स्थानेषु नित्यं स्नानं समाचरेत्।

17) कदा कदा अहर्निशम् अनध्यायं विद्यात्?

[3]

अथवा

कदा कदा स्नानं न आचरेत्?

18) अभक्ष्याणि ग्रन्थानुसारं लेखनीयानि?

[3]

अथवा

मांसभक्षणनिन्दां सविस्तरं लिखत।

19) कात्यायनस्य परिचयः लेखनीयः।

[3]

अथवा

बृहस्पतेः कृतित्वं विवेचयत।

निबन्धात्मकाः प्रश्नाः

20) मनुस्मृतेः पंचमाध्यायस्य विषयवस्तु स्पष्टयत।

[4]

अथवा

मनुस्मृतेः चतुर्थाध्याये वर्णितानि दानफलानि लिखत।

21) हारीतधर्मसूत्रस्य सारांशं लिखत।

[4]

अथवा

आपस्तम्बधर्मसूत्रे वर्णिताः विषयाः वर्णनीयाः।

22) वशिष्ठधर्मसूत्रस्य परिचयः लेखनीयः।

[4]

अथवा

व्यासस्य व्यक्तित्वं कृतित्वं च विवेचयत।

DO NOT WRITE ANYTHING HERE